

CUPRINS

I. EDITORIAL

Roxana Dan – *Câteva gânduri ale redactorului-șef*..... 11

II. DOCTRINĂ

Bogdan Dumitrache – *Unele discuții privind art. 2.504 C. civ.*..... 14

Cătălin Lungănașu – *Prescripția dreptului de a obține executarea silită – o poveste fără sfârșit?* 38

Șerban Mircioiu – *Patru probleme practice privind prescripția dreptului de a obține executarea silită în cursul executării silite* 55

III. PRACTICĂ JUDICIARĂ COMENTATĂ

Sorana Brisc – *Momentul de început al curgerii termenului de prescripție a dreptului de a obține executarea silită pornită în temeiul contractului de credit*..... 68

Andreea Elena Tabacu – *Contestație la executare. Prescripție extinctivă. Condiții. Curgerea termenului. Acte de executare cu efect întreruptiv de prescripție*..... 78

Cristiana-Giulia Nistor, Ciprian-Lucian Soponar – *Constatarea prescripției dreptului de a obține executarea silită intervenită în cursul executării silite* 100

Sergiu Cârlan – *Prescripția dreptului de a cere executarea silită. Acțiunea în constatare sau acțiune în realizare?*..... 110

Ioana Alexandra Gherasim – *Anularea încheierii executorului judecătoresc prin care s-au stabilit cheltuieli de executare. Noțiunea de titlu executoriu. Respingerea cererii de întoarcere a executării silite* 118

IV. VARIA

Noua lege a executorilor este neconstituțională! 124

I. EDITORIAL

Câteva gânduri ale redactorului-șef

Primul număr al anului 2025 este dedicat unei teme pe cât de interesante, pe atât de dezbătute în doctrină și mai ales în practica uzuală a instanțelor naționale, și anume *prescripția dreptului de a obține executarea silită*.

Profesorul Marian Nicolae spune despre prescripție, în genere, că este un *mod de transformare a conținutului raportului juridic civil* deoarece din perspectiva subiectului activ ea reprezintă o sancțiune, pe când din unghiul ori poziția subiectului pasiv aceasta se înfățișează ca un beneficiu legal. Așadar, suntem în prezența unei instituții duale, unde contează mai degrabă de ce parte a raportului juridic te afli!

Doctrina încă nu s-a pus de acord asupra faptului dacă prescripția dreptului de a obține executarea silită reprezintă o continuare a prescripției dreptului material la acțiune sau, dimpotrivă, reprezintă o prescripție nouă de sine stătătoare cu un regim juridic diferit. Așadar, teoria dreptului este împărțită în ceea ce privește natura juridică a prescripției dreptului de a obține executare silită, unii autori susținând teza unui drept cu caracter procesual, pe când alții apreciază natura sa ca fiind mai degrabă de drept civil substanțial, o prelungire în sfera execuțională a prescripției dreptului material la acțiune. Aparent, dilema autorilor este strâns legată de modalitatea în care este definit *dreptul material la acțiune* de către legiuitor; astfel, prin dispozițiile art. 2.500 alin. (2) C. civ., se stipulează că „*prin drept la acțiune se înțelege dreptul de a constrânge o persoană, cu ajutorul forței publice, să execute o anumită prestație, să respecte o anumită situație juridică sau să suporte orice altă sancțiune civilă, după caz*”.

Profesorul Ioan Leș¹ cu referire la această definiție arată că „prescripția dreptului la acțiune limitează în timp posibilitatea de a obține concursul organelor de jurisdicție în scopul pronunțării unei hotărâri favorabile, de posibilitatea de realizare efectivă a urmăririi silite prin măsuri de constrângere patrimonială”. Acesta susține că mențiunea realizată prin art. 2.516 alin. (2) C. pr. civ., potrivit căreia prescripția *dreptului de a obține executarea silită (...)* este supusă dispozițiilor Codului de procedură civilă, afară de cazul în care acestea din urmă ar fi neîndestulătoare, este suficientă să probeze natura procesuală a acestei instituții juridice.

În sens contrar, profesorul Marian Nicolae² concluzionează că prescripția dreptului de a obține executarea silită trebuie socotită o „(sub)instituție juridică de drept comun substanțial (civil), iar nu o (sub)instituție de drept procesual de vreme ce este alcătuită din norme privitoare la dreptul de a obține, prin constrângere, executarea silită a unor obligații civile, iar efectul său principal constă tocmai în stingerea posibilității de a obține realizarea silită a obligației cuprinse în titlul executoriu, în timp ce stingerea forței executorii a titlului având ca efect paralizarea sau încetarea executării silite este un efect

¹ I. Leș, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. 979.

² M. Nicolae, *Drept civil. Teoria generală, vol. II, Teoria drepturilor subiective civile*, Ed. Solomon, București, 2018, p. 753.

secundar, determinat de lipsa posibilității juridice de constrângere a debitorului pentru a fi executat silit, ca urmare a stingerii dreptului de a obține executarea silită.

Dincolo de această dilemă de etichetare, implicațiile pe care le atrage catalogarea drept o instituție de drept civil ori, dimpotrivă, una de drept procesual sunt multiple și au creat multe dezbateri în viața practică. O parte din acestea au făcut obiectul materialelor din acest număr, iar tema în sine a oferit profesioniștilor în materie ocazia să scrie despre subiecte extrem de interesante pentru lumea juridică.

Materialul pe care îl aveți dumneavoastră în față reunește în paginile sale opiniile avizate ale unor cadre didactice universitare, ale unor avocați, executori și judecători cu experiență care judecă în cadrul instanțelor de executare ori în cadrul instanțelor de control ale acestora. Am reușit și în acest număr să păstrăm diversitatea geografică, autorii materialelor provenind din zone diferite ale țării, respectiv București, Timișoara, Cluj-Napoca, încercând astfel să acoperim varietatea soluțiilor cu care participanții la executare se confruntă pe întreg teritoriul țării.

În prima parte a revistei, cea dedicată doctrinei, veți descoperi o analiză extrem de meticuloasă a dispozițiilor art. 2.504 C. civ. realizată de către domnul executor Bogdan Dumitrache. Materialul dedicat acestei instituții va reprezenta, în opinia mea, un punct de reper în modalitatea în care își vor găsi aplicarea în practică prevederile art. 2.504 C. civ. și nu numai. După cum chiar autorul arată, *chiar și la mai bine de un deceniu de la intrarea în vigoare a Noului Cod civil, practicienii au motive să nu fie pe deplin acomodați cu o atare soluție, nefiind ușor de asimilat ideea că împlinirea unui termen de prescripție aplicabil creanței garantate poate lăsa neprescrisă măcar o parte din această creanță, și anume capitalul acesteia*, materialul domnului executor fiind nu doar unul pertinent, ci mai degrabă unul absolut necesar pentru așezarea jurisprudenței, care într-adevăr suferă sub aspectul caracterului său unitar la acest moment. Practica judiciară avea nevoie de acest material!

Colegul meu de la Universitatea de Vest, domnul asist. univ. dr. Cătălin Lungănașu, judecător în cadrul Tribunalului Timiș, pledează, prin studiul său dedicat modalității de aplicare a sancțiunii prescripției dreptului de a obține executarea, la o înțelegere corectă și mai ales la o aplicare unitară a instituției prescripției, analizând într-o notă critică inclusiv soluțiile propuse de către INM în cadrul întâlnirilor comune. Merită citit cu atenție acest studiu!

Colegul meu de catedră, domnul av. dr. Șerban Mircioiu, a tratat în studiul său patru probleme practice insuficient clarificate privind prescripția dreptului de a obține executarea silită în cursul executării silite. Materialul său este unul clar și propune soluții extrem de valoroase, care pot ajuta la unificarea jurisprudenței.

Partea dedicată practicii judiciare comentate este una cu adevărat interesantă nu doar datorită diversității temelor surprinse, ci și prin prisma calității comentariilor realizate, atent și temeinic structurate de către autori.

Veți regăsi în această parte comentarii legate de momentul de început al curgerii termenului de prescripție a dreptului de a obține executarea silită pornită în temeiul contractului de credit, de actele susceptibile de întrerupere a termenului de prescripție în general, precum și condițiile în care debitorul se poate prevala de acțiunile judiciare pentru a invoca prescripția dreptului creditorului de a cere executarea silită.

De asemenea, veți descoperi un comentariu extrem de interesant legat de posibilitatea intervenirii prescripției dreptului de a obține executarea silită în cursul executării silite. Știm cu toții că există soluții de practică judiciară care confirmă existența

acestei instituții, dar este real că acestea au dat naștere unei practici judiciare neuniforme, suscitând interpretări diverse și contradictorii.

Acest număr al revistei se încheie cu prezentarea deciziei din 9 mai 2025 prin care Curtea Constituțională, în cadrul controlului de constituționalitate a posteriori, a decis cu unanimitate de voturi admiterea obiecției de neconstituționalitate și a constatat că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 188/2000 privind executorii judecătorești este neconstituțională în ansamblul său.

Închei cu speranța că materialele publicate vă vor sprijini în activitatea dumneavoastră și, de asemenea, că vor contribui la clarificarea problemelor de practică judiciară întâmpinate.

Cu recunoștință pentru timpul și angajamentul dumneavoastră!

Un zâmbet,

R. Dan

Cu speranța că temeile generoase propuse stârnesc interesul dumneavoastră inclusiv din perspectiva unei viitoare colaborări, așteptăm materialele care pot privi deopotrivă studii doctrinare ori practica judiciară comentată la adresa redacției noastre, rres@universuljuridic.ro, adresă de e-mail gestionată de către redactorul-șef al Revistei.

1. Tema aferentă nr. 2/2025: **Contestația la executare** – termen de trimitere a materialelor: **15 iulie 2025**.

Redacția

II. DOCTRINĂ

UNELE DISCUȚII PRIVIND ART. 2.504 C. CIV.

Executor jud. **Bogdan Dumitrache**¹

Rezumat

Dispozițiile art. 2.504 C. civ. reprezintă un reper important în evoluția legislației noastre civile în sensul unei autonomizări, chiar dacă nu totale, a ipotecii față de creanța principală. Chiar și la mai bine de un deceniu de la intrarea în vigoare a Noului Cod civil, practicienii au motive să nu fie pe deplin acomodați cu o atare soluție, nefiind ușor de asimilat ideea că împlinirea unui termen de prescripție aplicabil creanței garantate poate lăsa neprescrisă măcar o parte din această creanță, și anume capitalul acesteia.

O analiză a Deciziei RIL nr. 13/2022 este, în acest context, imposibil de evitat, pentru că ea permite identificarea acelor ipoteze care permit aplicarea soluției novatoare prevăzute la art. 2.504 C. civ. Cu adevărat, la acest moment, încă sunt în derulare proceduri execuționale în cadrul cărora nu poate fi invocat textul Noului Cod civil, nu puține fiind dosarele de executare silită deschise pentru creanțe ipotecare scadente înainte de data de 1 octombrie 2011.

Odată identificată sfera de aplicare a art. 2.504 C. civ., explic(it)area soluției reglementate de această normă este necesară. O lectură atentă a acestui text ne va scuti de riscul de a ajunge la concluzia că este pur și simplu interzisă, după împlinirea prescripției de drept comun, punerea în executare a accesoriilor creanței ipotecare. Cât privește referirea făcută de același text la valorificarea bunurilor ipotecate ca sursă de satisfacere a capitalului creanței ipotecare, și ea trebuie nuanțată în funcție de temeiul executării silite, interdicția satisfacerii capitalului, pentru diferența nerecuperată, din alte bunuri decât cele ipotecate fiind aplicabilă numai dacă executarea silită are la bază numai contractul de ipotecă.

Nu în ultimul rând, chiar dacă este explicabilă o analiză a implicațiilor art. 2.504 C. civ. cu precădere asupra executării silite „tradiționale”, supuse Codului de procedură civilă, nu trebuie omis să se discute incidența aceluiași articol asupra procedurii speciale de executare a ipotecii mobiliare, prevăzute în Codul civil, cu riscul de a fi dezamăgiți de un aparent deficit de reglementare a căilor procedurale de sancționare, în interiorul acestei proceduri speciale, a încălcării dispozițiilor art. 2.504 C. civ.

¹ Executor judecătoresc în cadrul B.E.J.A. Dumitrache și Dumitrache.

Cuvinte-cheie: art. 2.504 C. civ., ipotecă, prescripția executării silite, O.U.G. nr. 99/2006, Legea nr. 93/2009, Legea nr. 99/1999, Decizia RIL nr. 13/2022, accesorium sequitur principale, încuviințarea executării silite, contestația la executare, executarea ipotecii mobiliare

CERTAINES DISCUSSIONS RELATIVES A L'ARTICLE 2504 DU CODE CIVIL

Résumé

Les dispositions de l'article 2504 du Code civil constituent une étape importante dans l'évolution de notre législation civile vers une autonomisation, même si elle n'est pas totale, de l'hypothèque par rapport à la créance principale. Même plus d'une décennie après l'entrée en vigueur du nouveau Code civil, les praticiens ont des raisons de ne pas être entièrement satisfaits d'une telle solution, car il n'est pas facile d'accepter l'idée que l'expiration d'un délai de prescription applicable à une créance garantie puisse laisser au moins une partie de cette créance, à savoir son capital, imprescriptible.

Dans ce contexte, il est impossible d'éviter une analyse de la décision RIL n° 13/2022, car elle permet d'identifier les hypothèses qui permettent l'application de la solution novatrice prévue à l'article 2504 du Code civil. En effet, à l'heure actuelle, des procédures d'exécution sont encore en cours dans le cadre desquelles le texte du nouveau Code civil ne peut être invoqué, et les dossiers d'exécution forcée ouverts pour des créances hypothécaires échues avant le 1er octobre 2011 ne sont pas rares.

Une fois le champ d'application de l'article 2504 du Code civil identifié, il est nécessaire d'expliquer la solution prévue par cette norme. Une lecture attentive de ce texte nous évitera de conclure que l'exécution des accessoires de la créance hypothécaire est tout simplement interdite après l'expiration du délai prévu par le droit commun. En ce qui concerne la référence faite dans le même texte à la réalisation des biens hypothéqués comme source de satisfaction du capital de la créance hypothécaire, elle doit également être nuancée en fonction du fondement de la procédure d'exécution forcée, l'interdiction de satisfaire le capital, pour la différence non recouvrée, à partir d'autres biens que ceux hypothéqués n'étant applicable que si l'exécution forcée est fondée uniquement sur le contrat d'hypothèque.

Enfin, même si une analyse des implications de l'article 2504 du Code civil, notamment sur l'exécution forcée « traditionnelle » régie par le Code de procédure civile, est explicable, il ne faut pas omettre de discuter de l'incidence de ce même article sur la procédure spéciale d'exécution de l'hypothèque mobilière prévue par le Code civil, au risque d'être déçu par un déficit apparent de réglementation des voies de recours, au sein de cette procédure spéciale, en cas de violation des dispositions de l'article 2504 du Code civil.

Mots-clés: art. 2504 du Code civil, hypothèque, prescription de l'exécution forcée, O.U.G. n° 99/2006, loi n° 93/2009, loi n° 99/1999, décision RIL n° 13/2022, *accessorium sequitur principale*, autorisation d'exécution forcée, contestation de l'exécution, exécution de l'hypothèque mobilière.

SOME DISCUSSIONS REGARDING ARTICLE 2504 OF THE CIVIL CODE

Abstract

The provisions of Article 2504 of the Civil Code are an important milestone in the evolution of our civil legislation towards the autonomy, albeit not total, of the mortgage from the principal claim. Even more than a decade after the entry into force of the New Civil Code, practitioners have reasons not to be fully comfortable with such a solution, as it is not easy to accept the idea that the expiry of a prescription period applicable to a secured claim may leave at least part of that claim, namely its principal amount, not subject to the prescription period.

An analysis of RIL Decision No. 13/2022 is, in this context, unavoidable, because it allows the identification of those assumptions that allow the application of the innovative solution provided for in Article 2504 of the Civil Code. Indeed, at this moment, enforcement proceedings are still ongoing in which the text of the New Civil Code cannot be invoked, and there are quite a few enforcement files opened for mortgage claims due before 1 October 2011.

Once the scope of application of Article 2504 of the Civil Code has been identified, it is necessary to explain the solution regulated by this provision. A minutious reading of this text will spare us from the risk of concluding that, after the expiry of the common law prescription period, it is simply prohibited to enforce the accessories of the mortgage claim. As regards the reference made in the same text to the monetization of mortgaged assets as a source of payment of the mortgage debt, this must also be qualified according to the basis of the enforcement, as the prohibition on satisfying the principal for the unrecovered difference from assets other than those mortgaged applies only if the enforcement is based solely on the mortgage contract.

Last but not least, even if an analysis of the implications of Article 2504 of the Civil Code, particularly on "traditional" enforcement, subject to the Code of Civil Procedure, is understandable, we must not fail to discuss the impact of the same article on the special procedure for the enforcement of movable mortgages, provided for in the Civil Code, at the risk of being disappointed by an apparent lack of regulation of the procedural means of sanctioning, within this special procedure, the violation of the provisions of Article 2504 of the Civil Code.

Keywords: Art. 2504 of the Civil Code, mortgage, prescription period on enforcement, Government Emergency Ordinance No. 99/2006, Law No. 93/2009, Law No. 99/1999, RIL Decision No. 13/2022, *accessorium sequitur principale*, approval of enforcement, appeal against enforcement, enforcement of a mortgage on movable property.

Sediul materiei, în Codul civil; impactul, în materia executării silite

Potrivit art. 2.504 alin. (1) C. civ., „prescripția dreptului la acțiune privind creanța principală nu atrage și stingerea dreptului la acțiunea ipotecară. În acest din urmă caz, sub rezerva prescripției dreptului de a obține executarea silită, creditorul ipotecar va putea oricând urmări, în condițiile legii, bunurile mobile sau imobile ipotecate, însă numai în limita valorii acestor bunuri”.

Un al doilea alineat al aceluiași articol sustrage dispoziției anterior menționate „dobânzile și alte accesorii ale creanței ipotecare”, acestea, spre deosebire de capital, nemaiputând fi acoperite, după împlinirea prescripției, din valorificarea silită a bunului ipotecat.

Art. 2.504 este plasat în Titlul I – Prescripția extinctivă – al Cărții a VI-a („Despre prescripția extinctivă, decădere și calculul termenelor”) a Codului civil, însă principalul său impact, așa cum vom arăta în cele ce urmează, se manifestă asupra executării silite. Observația este cu atât mai importantă cu cât nu vom regăsi în Codul de procedură civilă nici măcar o aluzie la aceste soluții, deși acest din urmă Cod este redactat la o dată ulterioară Codului civil.

În mare măsură, „vinovată” pentru acest impact este o altă dispoziție, plasată tot în Codul civil (art. 2431²), care acordă contractului de ipotecă natura de titlu executoriu. Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept a tranșat definitiv dilema dacă acea dispoziție este aptă să facă din contractul de ipotecă titlu executoriu inclusiv atunci când obligația garantată nu s-ar naște dintr-un contract care el însuși ar fi titlu executoriu, răspunsul dat de instanța supremă fiind în favoarea tezei executorialității de sine stătătoare a ipotecii convenționale³.

Ambele dispoziții ale Codului civil, și anume art. 2.504 (în special primul său alineat) și art. 2.431, sunt de natură să știrbească natura tradițional accesorie a ipotecii, ca drept real de garanție dependent de soarta obligației principale, adică a obligației garantate ipotecar.

Revenind la impactul asupra procedurii execuționale, se poate admite, cel puțin teoretic, că nici procesul civil nu ar fi cu totul în afara sferei de aplicare a soluției care face o parte din creanța totală (capitalul) să fie supusă unei alte prescripții din restul creanței (dobânzi, accesorii). Într-adevăr, art. 2.504 alin. (1) teza întâi C. civ. face referire la „acțiunea ipotecară”, însă, necontestând *de plano* scenariul unei acțiuni în justiție care să aibă ca obiect chiar dreptul de ipotecă și, eventual, constatarea executorialității sale chiar și după împlinirea termenului de prescripție al dreptului la acțiune pentru creanța garantată⁴, vom alocă prezenta analiză consecințelor pe care le are asupra executării

² Art. 2431 C. civ. prevede: „Contractele de ipotecă valabil încheiate sunt, în condițiile legii, titluri executorii”.

³ Reproducem în acest loc partea centrală a dispozitivului Deciziei nr. 60 din 18 septembrie 2017 (publicată în M. Of. nr. 928 din 24 noiembrie 2017): „În interpretarea dispozițiilor art. 2.431 din Codul civil raportat la art. 632 din Codul de procedură civilă *este posibilă executarea silită a unei creanțe garantate printr-un contract de ipotecă valabil încheiat, ce constituie titlu executoriu, chiar dacă dreptul de creanță însuși nu este constatat printr-un înscris care să constituie, potrivit dispozițiilor legale, titlu executoriu (s.n. – B.D.)*”.

⁴ Pentru o excelentă analiză asupra acțiunii ipotecare cu privire asupra resorturilor istorice de natură să justifice trimiterea actualului Cod civil la „acțiunea ipotecară”, a se vedea R. Rizoiu, *O fantomă bântuie Noul Cod civil: Acțiunea ipotecară*, disponibil la adresa <https://www.juridice.ro/essentials/3310/o-fantoma-bantuie-noul-cod-civil-actiunea-ipotecara>.

silite scindarea prescripției după cum este vorba de satisfacerea capitalului, „debitul principal” în limbajul practicienilor, sau, după caz, a accesoriilor.

Analiza de față va debuta cu precizări legate de sfera de aplicare a dispozițiilor art. 2.504 C. civ., atât *ratione temporis*, sens în care va fi de neignorată o deja celebră decizie dată de instanța supremă în soluționarea unui recurs în interesul legii (*infra*, **pct. 1.1**), cât și din perspectiva datei constituirii garanției reale (*infra*, **pct. 1.2**).

Odată determinată sfera de aplicare a normei din Codul civil, va fi explicată soluția reglementată, analizându-se în ce măsură art. 2.504 ar interzice, după împlinirea prescripției executării silite, o executare silită a accesoriilor garanției ipotecare (*infra*, **pct. 2**). Mai departe, se vor examina sensul și, mai ales, justificarea limitării, pentru acoperirea capitalului creanței ipotecare, a urmării silite la bunul ori, după caz, bunurile sau veniturile ipotecate (*infra*, **pct. 3**).

Nu în ultimul rând, dat fiind faptul că dispoziția din Codul civil nu este corelată, limitativ, doar cu procedura de executare silită „clasică”, și anume cu aceea reglementată în Codul de procedură civilă, o privire asupra incidenței art. 2.504 C. civ. asupra procedurii speciale de executare a ipotecii mobiliare reglementate tot în Codul civil nu apare ca fiind lipsită de interes (*infra*, **pct. 4**).

1.1. Sfera de aplicare *ratione temporis* (Decizia RIL nr. 13/2022). Criteriul de distincție: începutul prescripției (executării silite)

Nici în prezent, adică la mai bine de un deceniu de la intrarea în vigoare a Codului civil, soluția scindării creanței, din perspectiva termenului de prescripție aplicabil, în capital și accesoriile acestuia nu este una de care practicienii să fie cu adevărat „îmbibați”, adică într-o măsură care să fie echivalentă unui veritabil reflex de gândire juridică. Până la intrarea în vigoare a Codului civil, reflexul, în materie de prescripție a unei creanțe garantate ipotecar, era acela al prescripției care, de ordine publică fiind, atrăgea, la împlinirea termenului de prescripție de drept comun (tot 3 ani), o stingere a dreptului material la acțiune în totalitatea sa.

Într-un fel, poate fi benefic faptul că soluția oferită de art. 2.504 C. civ. este, credem, mai degrabă cunoscută decât cu adevărat „asimilată”. Avem în vedere aspectul că nu suntem prea depărtați de momentul schimbării de paradigmă în privința prescripției creanței garantate ipotecar, astfel încât pot fi încă identificate în practica executării silite situații care, dimpotrivă, să impună aplicarea concepției tradiționale, cu consecința că nici capitalul nu va fi scutit, în pofida protecției asigurate de garanția ipotecară, de incidența termenului de prescripție de 3 ani.

De aceea, este utilă să evocăm, în acest context, soluțiile trasate de instanța supremă pentru a desluși problemele generate de aplicarea în timp a unor dispoziții plasate în mai multe acte normative aflate în conflict intertemporal, soluții de natură să contureze cu precizie sfera de aplicare a dispozițiilor art. 2.504 C. civ. din perspectiva acestui tip de conflict.

Nu vom face, în acest loc, o analiză exhaustivă a (considerentelor) Deciziei nr. 13/2022 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii (**Decizia RIL nr. 13/2022**), ci vom sublinia câteva aspecte ce permit practicianului să identifice acele ipoteze când prescrierea creanței garantate îi îngăduie acesteia să supraviețuiască în privința debitului principal și numai în măsura în care satisfacerea aceluși debit se face prin valorificarea bunului ipotecat.

Summa divisio marcată de instanța supremă prin Decizia RIL nr. 13/2022 are drept criteriu **data la care începe să curgă prescripția executării silită**.

În acest sens, reproducem *in extenso* considerentul nr. 144 din decizie:

„**144.** Concluziv, în referire la problema de drept ce constituie obiect al prezentului recurs în interesul legii, **este lipsit de relevanță dacă actul juridic care constituie titlu executoriu a fost încheiat sub regimul Codului civil din 1864, fiind lipsită de importanță și data demarării procedurii execuționale**, din moment ce efectele intervenirii prescripției dreptului de a obține executarea silită a creanței principale asupra prescripției dreptului de a obține executarea silită în temeiul contractului de ipotecă pot fi guvernate de legi diferite (și deosebite de legea aplicabilă actului juridic ce constituie titlul executoriu), **relevant fiind, în determinarea legii aplicabile prescripției, doar momentul în care prescripția dreptului de a obține executarea silită a creanței garantate prin ipotecă a început să curgă (s.n. – B.D.)**”.

În redactarea Noului Cod de procedură civilă, termenul de prescripție a executării silită începe să curgă de la data nașterii dreptului de a obține executarea silită [art. 706 alin. (2) teza întâi], o redactare cvasiidentifică având textul de lege corespondent din vechea reglementare procesual civilă⁵. Având în vedere că, în ipotezele supuse analizei, titlul executoriu este un contract (contractul de ipotecă), **începutul prescripției executării silită este fixat, practic, de scadența obligației garantate** privite ca obligație principală în raport cu garanția accesorie.

Pentru acest motiv, în cele ce urmează vom examina **ipoteze** decelate de instanța supremă prin **Decizia RIL nr. 13/2022, în funcție de data la care a devenit scadentă creanța garantată ipotecar**.

Va fi examinată, prioritar, ipoteza scadenței anterioare datei de 1 octombrie 2011 (**infra, pct. 1.1.1**), pentru ca, subsecvent, să fie abordată ipoteza scadenței ulterioare intrării în vigoare a Noului Cod civil (**infra, pct. 1.1.2**).

1.1.1. Ipoteza scadenței creanței garantate ipotecar situate înainte de data intrării în vigoare a Noului Cod civil

În această primă ipoteză, **dreptul de a obține executarea silită în temeiul contractului de ipotecă se stinge, pe cale accesorie**, prin efectul prescripției executării silită a creanței garantate (pct. 2 din dispozitivul Deciziei RIL nr. 13/2022).

Prin urmare, în cazul creanțelor a căror scadență este plasată înainte de data de 1 octombrie 2011, data intrării în vigoare a Codului civil, împlinirea termenului de prescripție aplicabil acelor creanțe va afecta inclusiv posibilitatea valorificării, prin executare silită, a imobilului ipotecat.

Chiar dacă, în sistemul garanțiilor reale astfel cum era configurat în vechiul Cod civil, ipoteca reprezenta o garanție reală (aproape⁶) exclusiv imobiliară, trebuie admis că soluția potrivit căreia prescripția creanței se repercutează și asupra eficacității juridice a garanției este o soluție aplicabilă nu doar garanției imobiliare. Pentru identitate de rațiune, **soluția amintită trebuie considerată ca fiind aplicabilă, deopotrivă, garanției reale mobiliare** constituite în temeiul Titlului VI al Legii nr. 99/1999 privind

⁵ Potrivit art. 405 alin. (2) C. pr. civ. de la 1865, „termenul de prescripție începe să curgă de la data când se naște dreptul de a cere executarea silită (s.n. – B.D.)”.

⁶ Ipoteza, „de nișă”, a „ipotecii” asupra navelor și aeronavelor justifică o minimă rezervă în a conchide că, în raport cu legislația anterioară Noului Cod civil, sintagma „ipotecă imobiliară” ar fi fost una eminamente pleonastică...

unele măsuri pentru accelerarea reformei economice⁷: debitul principal al creanței garantate mobiliar va suferi șocul prescripției, creditorul dotat cu o asemenea garanție neputând fi salvat, nici măcar în proporția debitului principal, de existența garanției reale mobiliare. **Decizia RIL nr. 13/2022** nu a făcut referire la acest tip de garanție întrucât nu a făcut obiectul sesizării instanței supreme, dar, așa cum am menționat, rațiunea soluției se impune și în privința garanției reale mobiliare evocate.

Soluția incidenței totale a termenului de prescripție de 3 ani **este aplicabilă inclusiv acelor creanțe pentru care scadența ultimei rate era plasată**, conform graficului de rambursare anexat la contract, **după data de 1 octombrie 2011**, însă creditorul garantat, **prin notificare comunicată debitorului anterior acestei date, a declarat scadența/exigibilitatea anticipate sau**, într-o formulare tradițională, **decăderea debitorului din beneficiul termenului de plată**.

Într-adevăr, potrivit unei jurisprudențe constante, declararea scadenței anticipate conduce la exigibilitatea imediată a întregului capital datorat până la ultima rată și, pe cale de consecință, la declanșarea curgerii prescripției. În consecință, decăderea debitorului din beneficiul termenelor de plată care aveau, potrivit contractului principal, o scadență ulterioară datei comunicării către debitor a declarației exigibilității anticipate face ca prescripția să înceapă a curge de la data comunicării declarației. Or, dacă acea dată este anterioară momentului intrării în vigoare a Codului civil, pct. 2 din dispozitivul **Deciziei RIL nr. 13/2022** devine aplicabil în speță, ceea ce atrage aceeași soluție, și anume soluția prescripției creanței garantate real în totalitatea ei, fără a distinge între capital și accesoriile acelei creanțe.

Concluzionând pe marginea acestei prime ipoteze examinate din perspectiva conflictului de legi intertemporal, **scadența creanței garantate**, indiferent că este cea obișnuită, adică determinată prin termenul suspensiv de plată convenit de părți prin contractul principal, sau este o scadență accelerată prin decăderea debitorului din beneficiul termenului/declararea exigibilității anticipate, **este o scadență care face inaplicabil art. 2.504 C. civ.** Acest text de lege rămâne inaplicabil **chiar dacă, în speță, creditorul ipotecar declanșează executarea silită după intrarea în vigoare a Noului Cod civil**.

1.1.2. Ipoteza scadenței creanței garantate ipotecar situate după data intrării în vigoare a Noului Cod civil

În această din urmă ipoteză, **împlinirea termenului de prescripție pentru creanța principală nu conduce la prescripția executării silite a ipoteci** (pct. 3 din dispozitivul **Deciziei RIL nr. 13/2022**).

Este, în acest caz, blocată, sub aspectul incidenței prescripției, aplicarea principiului *accessorium sequitur principale*. Executarea silită a bunului ipotecat nu mai poate fi blocată ca efect al împlinirii termenului de prescripție aplicabil creanței garantate atunci

⁷ Publicată în M. Of. nr. 236 din 27 mai 1999, cu modificările și completările ulterioare. Titlul VI al Legii nr. 99/1999 era consacrat „garanțiilor reale mobiliare”, iar art. 17 din acel titlu recunoștea contractului de garanție reală mobiliară natura de titlu executoriu, într-o redactare chiar mai „tăioasă” decât aceea a actualului art. 2.431 C. civ., prin aceea că nu făcea nicio referire la „condițiile legii”: „Contractul de garanție reală este titlu executoriu”. În actualul Cod civil, ipoteca mobiliară poate fi privită ca succesoarea garanției reale mobiliare constituite, în temeiul Legii nr. 99/1999, fără deposedarea constituitorului garanției.

când scadența, „normal” ori „accelerată”, a creanței garantate se plasează după intrarea în vigoare a Noului Cod civil.

În concretizarea „autonomiei prescripției executării silite a ipotecii”, instanța supremă, în același punct al dispozitivului **Deciziei RIL nr. 13/2022**, operează o a doua distincție, după cum **prescripția** dreptului creditorului ipotecar **a început să curgă între data intrării în vigoare a Noului Cod civil și data intrării în vigoare a Noului Cod de procedură civilă** (interval 1 octombrie 2011-15 februarie 2013) sau, după caz, **a început să curgă după data intrării în vigoare a Noului Cod de procedură civilă** (după data de 15 februarie 2013).

La originea acestei distincții se află o circumstanțiere făcută de art. 2.504 alin. (1) C. civ., o circumstanțiere extrinsecă dreptului substanțial. Reamintim că, recunoscând creditorului ipotecar, chiar și după stingerea dreptului la acțiune privind creanța principală, dreptul de a urmări „oricând” bunurile ipotocate, legiuitorul avertizează că această imprescriptibilitate a urmării silite funcționează „sub rezerva prescripției dreptului de a obține executarea silită”.

Or, **reglementarea prescripției în materia executării silite**, în partea relevantă pentru creanța ipotecară, nu a fost una unitară după intrarea în vigoare a Noului Cod civil, ci **diferențiată în funcție de evoluția legislației procesual civile**, cu consecința necesității de a opera subdistincția mai sus precizată.

În consecință, vom expune, în cele ce urmează, concluzii în funcție de fiecare „subipoteză” în parte, distingând între situația creanței garantate ipotecar cu scadență între data intrării în vigoare a Noului Cod civil și data intrării în vigoare a Noului Cod de procedură civilă (*infra*, **pct. 1.1.2.1**), pe de o parte, și situația creanței garantate ipotecar cu scadență ulterioară intrării în vigoare a Noului Cod de procedură civilă (*infra*, **pct. 1.1.2.2**), pe de altă parte.

1.1.2.1. Subipoteza scadenței creanței garantate situate între 1 octombrie 2011 și 15 februarie 2013

În acest interval, Noul Cod civil conviețuiește cu Vechiul Cod de procedură civilă.

Or, art. 405 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă din 1865 prevedea un termen general de prescripție, de 3 ani, a dreptului de a cere executarea silită.

Este adevărat că cea de-a doua teză a aceluiași alineat reglementa un termen special de prescripție de 10 ani, însă sfera de aplicare a acestui termen era redusă la „acțiunile reale imobiliare”. **Această sintagmă nu era aptă să acopere inclusiv ipoteza unei executări silite întemeiate exclusiv pe contractul de ipotecă**; trimiterea pe care dispoziția legală o făcea la „acțiuni” era destinată, prin excelență, unor **titluri executorii judiciare**, mai ales în contextul în care „acțiunea ipotecară” a devenit o referință legislativă la o dată ulterioară Codului de procedură civilă de la 1865.

În consecință, dacă scadența creanței garantate ipotecar se află între data de 1 octombrie 2011, data intrării în vigoare a Noului Cod civil, pe de o parte, și data de 15 februarie 2013, data intrării în vigoare a Noului Cod de procedură civilă, pe de altă parte, **împlinirea prescripției creanței garantate nu echivalează cu pierderea forței executorii a ipotecii**, cu precizarea că **termenul de prescripție a executării silite rămâne cel de drept comun, și anume termenul de 3 ani**.

Concret, în cazul în care creanța garantată ipotecar este scadentă la o dată plasată în intervalul dintre data de 1 octombrie 2011 și data de 15 februarie 2013, creditorul